

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री गोपाल पराजुली
माननीय न्यायाधीश श्री ओमप्रकाश मिश्र

फैसला

०६९-CR-०४५९

मुद्दा:- कर्तव्य ज्यान ।

जिल्ला धनुषा वेंङ्गा शिवपुर गाउँ विकास समिति वडा नं. ९ मा घर भई हाल
कारागार कार्यालय महोत्तरी जलेश्वर थुनामा रहेको ललन यादव भन्ने ललन पुनरावेदक
कुमार यादव ----- १ प्रतिवादी

विरुद्ध

सोमिनतारा देवीको जाहेरीले नेपाल सरकार ----- १ प्रत्यर्थी

०६९-RC-००५८

वादी

मुद्दा:- कर्तव्य ज्यान ।

सोमिनतारा देवीको जाहेरीले नेपाल सरकार ----- १ वादी

विरुद्ध

जिल्ला धनुषा वेंङ्गा शिवपुर गाउँ विकास समिति वडा नं. ९ मा घर भई हाल
कारागार कार्यालय महोत्तरी जलेश्वर थुनामा रहेको अरुण यादव भन्ने अरुण
कुमार यादव ----- १ प्रतिवादी

शुरु तहमा फैसला गर्ने:- माननीय जिल्ला न्यायाधीश श्री रामकृष्ण खनाल

धनुषा जिल्ला अदालत

फैसला मिति: २०६६।३।२३

पुनरावेदन तहमा फैसला गर्ने:- माननीय न्यायाधीश श्री सुरेन्द्रवीर सिंह बस्नेत

माननीय न्यायाधीश श्री टिकाबहादुर हमाल

पुनरावेदन अदालत, जनकपुर

फैसला मिति: २०६८।२।११।४

न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा ९ बमोजिम दायर हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य,जिकिर एवम ठहर विवरण निम्न प्रकार रहेको छः

जिल्ला धनुषा बेगाशिवपुर गाउँ विकास समिति वडा नं.८ स्थित मृतक राजेन्द्र यादवको लाश रहेको, लाशको टाउको मुनी भुईँमा रगत जमेको अवस्थामा रहेको बाँया आँखा वरीपरीको भाग नाकको भागसमेत वारुदले डढेको, दुबै आँखा भौँको विचमा १ ईन्च गोलाई गहिरोसम्म गोली लागेको घाउ रहेको, सो वरिपरिसमेत वारुदले डढेको अवस्थामा रहेको टाउको पछाडि डेढ ईन्च गोलाईमा गहिरोसम्म गोली निस्केको घाउ रहेको भन्नेसमेत व्यहोराको घटनास्थल तथा लाश जाँच प्रकृति मुचुल्का ।

प्रहरी कर्मचारीले अरुणकुमार यादवको साथबाट कटुवा पेस्तोल थान १ र सोको च्याम्बरमा गोलीको खोका थान १ समेत वरामद गरी निजलाई पक्राउ गरी लगेको हो भन्ने समेत व्यहोराको तलासी वरामदी मुचुल्का ।

मिति २०६५।१।३ गते अं.१९.०० वजेको समयमा जिल्ला धनुषा बेगाशिवपुर गाउँ विकास समिति वडा नं.८मा बस्ने राजेन्द्र यादवलाई ऐ.ऐ.वडा नं.९ मा बस्ने अरुण यादवसमेतले गोली प्रहारगरी कर्तव्यगरी मारेकोमा स्थानिय मानिसहरु मिलि निज अरुण यादवलाई हतियार सहित पक्राउ गरेको छ भनि खबर प्राप्त हुनासाथ म समेतको टोली खटी गई निज श्रवण यादवलाई पक्राउ गरी खान तलासी मुचुल्का तयार गरी निजलाई दाखेला गरेको छु। कानून बमोजिमको कारवाही गरी पाउँभन्ने समेत व्यहोराको प्रहरीको प्रतिवेदन ।

मिति २०६५।१।३ गते वेलुका अं.६ वजेको समयमा मेरो पति मेरो घरसंगै जोडिएको छिमेकी रामपुकार यादवको दुरामा बसी रहेको अवस्थामा माथी विरुद्ध खण्डमा उल्लेखित प्रतिवादीहरु आई विपक्षी मध्ये ललन यादव, भोगिन्द्र यादव र ललित यादवसमेत मिली मेरो पतिलाई समाती भाग्नसमेत नदिई प्रतिवादी मध्येको अरुण यादवले मेरो पतिलाई निधारमा गोली हानी कर्तव्यगरी मारेको हुँदा निजहरुलाई कर्तव्यगरी मारेको हुँदा निजहरुलाई कानून बमोजिम कारवाही गरी पाउँभन्नेसमेत व्यहोराको जाहेरी दरखास्त ।

मिति २०६५।१।३ गते अं.७.०० वजेको बेलुकाको समयमा मैले आफ्नो साथवाट कटुवा पेस्तोल बोकी शिवपुर गाउँवाट आफ्नो घरतर्फ गईरहेको थिए। जिल्ला धनुषा वेगाशिवपुर गाउँ विकास समिति वडा नं.८ स्थित राजेन्द्र यादवको घर अगाडि पुग्दा यादव जातीको माईजन रघुनाथ यादव कता छ भन्दै मैले निज रघुनाथलाई गाली गर्न थाल्दा निज रघुनाथ यादवको भाई राजेन्द्र यादवले मलाई धक्का दिदै किन गालीगरी राखेको भन्दा मैले आफ्नो कम्बरमा भिरी राखेको कटुवा पेस्तोल निकाली निज राजेन्द्र यादवको निधारमा लागि घटनास्थलमा निज राजेन्द्र यादवको मृत्यु भएको हो। मलाई स्थानिय मानिसहरु मिली कटुवा पेस्तोल सहित पक्राउ गरेको हो। राजेन्द्र यादवलाई मैले एकलै गोली प्रहारगरी मारेको हो, अन्य प्रतिवादीले निजलाई मारेको होइन भन्नेसमेत व्यहोराको पक्राउ प्रतिवादी अरुण यादव भन्ने अरुणकुमार यादवले अधिकारप्राप्त अधिकारी समक्ष गरेको वयान ।

मैले राजेन्द्र यादवलाई गोली प्रहारगरी मारेको होइन, छैन। सो घटनामा म संलग्न छैन। प्रतिवादी अरुण यादवले राजेन्द्र यादवलाई गोली प्रहारगरी मारेको भन्दा सुनी थाहापाएको हुँ भन्नेसमेत व्यहोराको ललन यादव भन्ने ललनकुमार यादवले अधिकारप्राप्त अधिकारी समक्ष गरेको वयान ।

राजेन्द्र यादवको गन सुट इन्जुरी टु द ब्रेन वाट मृत्यु भएको भन्नेसमेत व्यहोराको पोष्टमार्टम रिपोर्ट ।

मिति २०६५।१।३ गते बेलुका अं.७.०० वजेको समयमा जाहेरी दरखास्तमा उल्लेखित प्रतिवादी ललन यादव अरुण यादवसमेत कटुवा पेस्तोल रोकी राजेन्द्र यादवलाई घेरा हाली समाती भुइमा लडाई राखेकोमा राजेन्द्र यादवले वचाउ वचाउ भनी कराउँदा म समेतका मानिसहरु घटनास्थलमा पुग्दा प्रतिवादी ललन यादवले राजेन्द्र यादवलाई लडाई शरीरमा थिची राखी प्रतिवादी अरुण यादवले आफ्नो हातमा बोकेको कटुवा पेस्तोलले राजेन्द्र यादवको निधारमा गोली प्रहार गर्दा सो गोली निधारमा लागि निजको घटनास्थलमै मृत्यु भएको हो। प्रतिवादी ललन यादव मोटर साईकलमा चढी भागी गएको हो र प्रतिवादी अरुण यादवलाई कटुवा पेस्तोल सहित पक्राउ गरेको हो भन्ने समेत व्यहोराको घटना विवरण कागज ।

घटना कागज विवरणलाई पूर्णसमर्थन हुनेगरी स्थानिय व्यक्तिहरुले गरी दिएको वस्तुस्थिति मुचुल्का ।

ज्यान सम्बन्धी महलको १ नं.विपरित १३ नं.वमोजिम कसुर भित्र पर्ने हुँदा उक्त कसुरमा प्रतिवादी अरुणकुमार यादवलाई १३(१) नं.वमोजिम र प्र.ललनकुमार यादवलाई सोही महलको १३(४) नं.वमोजिम सजाय हुन अनुरोध छ भन्नेसमेत व्यहोराको अभियोग माग दावी ।

अभियोगपत्र पढी बाँची सुनाउँदा सुनें म २०५६ साल देखि रक्सी खाने आदत परेको मानिस हुँ । २०६५ साल वैशाख ३ गते साँझ पनि मैले रक्सी खाएको थिए । रक्सी खाई मातेको अवस्थामा के भयो भएन मलाई केही थाहा जानकारी भएन म माथि लागेको अभियोग साँचो हो । कानून वमोजिम मैले जेलको सजाय पाउनु पर्ने हो भन्नेसमेत व्यहोराको प्रतिवादी अरुणकुमार यादवले अदालतमा गरेको वयान ।

मैले राजेन्द्र यादवलाई मारेको छैन । निजलाई मार्नमा म संलग्न थिईन म वारदात भएको समयमा जनकपुरको पुलचोकमा थिए । मैले राजेन्द्र यादवलाई मारेको नहुँदा अभियोग दावी वमोजिम सजाय हुनुपर्ने होईन सफाई पाउँ भन्नेसमेत व्यहोराको प्र.ललनकुमार यादवले अदालतमा गरेको वयान ।

वादीका साक्षी भरत यादव, महेन्द्र यादव, राम गणेश यादव, रघुनाथ यादव, रामवृक्ष यादव र सोमिनतरा देवी र प्रतिवादी ललनकुमार यादवको साक्षी उपेन्द्रकुमार साह र ओमप्रकाश महतो समेतले पृथक पृथक गरेको वकपत्र ।

प्रतिवादी ललनकुमार यादवलाई ज्यान सम्बन्धी महलको १३(४) नं. वमोजिम जन्मकैद र प्रतिवादी अरुणकुमार यादवलाई ऐ.को १३(१) नं.वमोजिम सर्वश्वसहित जन्मकैद र झुठा वकपत्रगर्ने साक्षी उपेन्द्रकुमार साह, ओमप्रकाश महतोलाई जनही रु.५००।- जरिवाना हुने ठहर्छ भन्नेसमेत व्यहोराको धनुषा जिल्ला अदालतबाट मिति २०६६।३।२३।३ मा भएको फैसला ।

अनुमान र अन्दाजका भरमा वयानका आधारमा दोषी ठहर गर्नु न्यायसंगत नहुने हुँदा सुरुले गरेको फैसला कानूनी त्रुटिपूर्ण भएकोले वदरगरी अभियोगदावीबाट उन्मुक्ति प्रदानगरी पाउँ भन्नेसमेत व्यहोराको अरुण यादवभन्ने अरुणकुमार यादवको पुनरावेदन अदालत जनकपुरमा गरेको पुनरावेदनपत्र ।

प्रतिवादी ललन यादवको विरुद्ध थुनछेक पछि कुनै पनि प्रमाण वादी पक्षले प्रस्तुत गर्न नसकेको अवस्थामा ज्यान जस्तो मुद्दामा दोषी करार गर्न उचित नहुने हुँदा सुरु फैसला बदर गरी प्र.ललनकुमार यादवलाई अभियोग दावीवाट उन्मुक्ति प्रदानगरी पाउँ भन्नेसमेत व्यहोराको प्र.ललनकुमार यादवको हकमा निजकी श्रीमती कैलाश देवीको पुनरावेदन अदालत जनकपुरमा गरेको पुनरावेदनपत्र ।

यसमा वारदात स्थलमा रहेर घटना देख्ने भन्ने व्यक्तिहरुको भनाईमा एकरूपता नभएको, त्यसतर्फ ध्यानै नदिई प्रतिवादी ललनप्रसाद यादवसमेतलाई दोषी ठहर गरेको शुरुको फैसला फरक पर्न सक्ने भएकोले अ.व.२०२ नं.वमोजिम वादी पक्षलाई छलफलमा उपस्थित हुन जनाउ दिई नियम वमोजिम पेश गर्नु भन्ने पुनरावेदन अदालत जनकपुरको आदेश ।

प्र.मध्येका अरुणकुमार यादव मौकैमा पक्राउ परेको र सोही दिन राती अर्का प्र.ललन यादवसमेत पक्राउ परेको वारदात घटनाको वस्तुगत प्रमाण र बुझिएका व्यक्तिहरुको क्रमवद्ध भनाईलाई मनन गरेर नै सुरु जिल्ला अदालतले प्र.मध्येका यी पुनरावेदक प्रतिवादी अरुणकुमार यादवलाई मु.ऐन ज्यान सम्बन्धीको १३(१) नं.वमोजिम सर्वश्व सहित जन्मकैद र अर्का प्रतिवादी ललन भन्ने ललनकुमार यादवलाई ऐ.ऐनको दफा १३(४) नं.वमोजिम जन्मकैदको सजाय गर्ने गरेको धनुषा जिल्ला अदालतको मिति २०६६।३।२३।३ को फैसला मिलेकै हुँदा उक्त फैसला सदर हुने ठहर्छ भन्ने समेत व्यहोराको पुनरावेदन अदालत जनकपुरको फैसला ।

प्रतिवादीमध्येको पेस्तोलसाथ पक्राउ परेका अरुणकुमार यादव अधिकारप्राप्त अधिकारी समक्ष र अदालतसमक्ष बयान गर्दा अन्यलाई पोल गरेको छैन। म घटनास्थलमा उपस्थित भई मृतक राजेन्द्रयादवलाई मार्न सहयोग गरी हात खुट्टा समाती लडाएको भए अरुण यादवले पोल नगर्नु पर्ने कुनै कारण छैन। आफू सावित हुनेले अरुलाई पोल गर्न नसक्ने हुँदैन। अरुण यादवको प्रहरी बयानको १२ को जवाफमा ".... पेस्तोल बोकी शिवपुर गाउँबाट आफ्नो घर आइरहेको थिएँ... राजेन्द्र यादवको घर अगाडि पुग्दा यादव जातीको माइजन रघुनाथ यादव कहाँ छ भन्दै मैले रघुनाथ यादवको नाम लिई गाली गर्न थाल्दा रघुनाथ यादवको भाइ राजेन्द्रले मलाई धक्का दिँदै किन गाली गरीरहेको छ भन्दा मैले आफ्नो कम्मरमा भिरी राखेको कटुवा पेस्तोल निकाली राजेन्द्र यादवको निधारमा ताकी प्रहार गर्दा गोली लागी घटनास्थलमा लडी रगत पच्छे भई मृत्यु

भएको हो"भनी बयान गरेका छन भने सवाल १५ मा ".... आवेशमा आएर मैले एक्कासी राजेन्द्र यादवलाई गोली प्रहार गरी मारेको हुँ।" सवाल २० मा "मृतक राजेन्द्र यादवलाई मैले एकै गोली प्रहार गरी मारेको हो" भनी भन्दछन् भने अदालतको बयानको सवाल १० मा "ललनकुमार मेरो साथमा छैन।सवाल ६ मा नसाको झोंकमा के भयो भएन त्यो कुरा थाहा भएन भनी बयान गरेबाट घटनामा मेरो संलग्नता रहेको र रहन सक्ने परिस्थिति समेत नरहेको प्रमाणित छ।

फौजदारी मुद्दामा कसूर प्रमाणित गर्ने भार वादी नेपाल सरकारको हो।प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा २५ले अभियुक्तको कसूर प्रमाणित गर्ने भार वादीको रहेको हुन्छ भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको छ।वादी नेपाल सरकारको साक्षी जाहेरवाला र बुझिएका व्यक्तिहरुको कागज र बकपत्रबाट दाबी प्रमाणित भएको छैन।वादीको साक्षीले ललन यादवले समातेको भन्न सकेको छैन।प्रतिवादी अरुण यादवले मैले एकलै हानेको छु।ललन यादव थिएन भनी बयान गरीरहेको छ।सावित हुने प्रतिवादीको भनाई र वादीको भनाई फरक फरक रहेबाट दाबीबमोजिम म प्रतिवादी कसूरदार होइन। म अपराधी होइन भन्ने शिद्ध भएको छ। फैसला ने.का.प. २०४७, नि.नं. ४१३३, पृष्ठ ३७८-१, ने.का.प. २०४७, पृष्ठ ७४७ समेतका मुद्दामा सम्मानित सर्वोच्च अदालतले प्रतिपादन गरेको सिद्धान्त विपरित फैसला भएको छ।त्यस्तै "मौखिक प्रमाण जहिले पनि प्रत्यक्ष हुनुपर्छ।अस्पष्ट र अनिश्चयात्मक कथन कसूरदार ठहराउने आधार बन्न सक्दैन। फौजदारी मुद्दामा शंकास्पद एवं विरोधाभाषयुक्त कथनलाई प्रमाण मानेर कसैलाई दोषी ठहर गर्न नमिल्ने भनी सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट सिद्धान्त कायम भई ने.का.प.२०६६,नि.नं. ८०९३ पेज ३९२ मा प्रकाशित सिद्धान्त विपरित फैसला भएको छ।तसर्थ, म प्रतिवादीले कुनै अपराध गरेको छैन।अपराध गर्नुपर्ने कुनै कारण पनि छैन।अरुण यादवसँग मेरो कुनै सम्बन्ध छैन। मेरो मृतकसँग रिसइवी छैन।साक्षीले देखाएकोसमेत छैन।यसै कुनै अपराध हुँदैन। म प्रतिवादी निर्दोष हुँदा जिल्ला अदालतले गरेको फैसला सदर गरेको पुनरावेदन अदालत जनकपुरको फैसला त्रुटिपूर्ण हुँदा बदर गरी दाबीबाट मुक्ति पाउँ भन्नेसमेत व्यहोराको प्रतिवादी ललनकुमार यादवको यस अदालतमा गरेको पुनरावेदन जिकिर।

प्रतिवादी अरुणकुमार यादवको हकमा साधक जाहेरीमा पेश हुन आएको देखिन्छ।

प्रतिवादी ललनकुमार यादवले अधिकारप्राप्त अधिकारी र अदालतमासमेत मृतकलाई मारेको तथ्यमा इन्कार रही वयान गरेको देखिन्छ। मृतकको मृत्युको कारण निधारमा गोली लागेर भएको भन्ने देखिन्छ। अर्का प्रतिवादी अरुणकुमार यादवले अधिकारप्राप्त अधिकारी र अदालतमासमेत आफूले मात्र हत्या गरेको भनी आरोपित अभियोग दावीमा सावित भई प्रतिवादी ललनकुमार यादवलाई उन्मुक्ति दिनेगरी वयान गरेको अवस्थामा शुरू र पुनरावेदन अदालतबाट प्रतिवादी ललनकुमार यादवसमेतलाई अभियोग दावी बमोजिम सजाय गरेको फैसला फरक पर्न सक्ने देखिँदा मुलुकी ऐन, अ.बं. २०२० नं. बमोजिम महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयलाई पेशीको सूचना दिई नियमानुसार गरी पेशगर्नु भन्ने समेतको मिति २०७१।११।४ को यस अदालतको आदेश।

नियम बमोजिम दैनिक पेशी सुचिमा चढि पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदक प्रतिवादी ललनकुमार यादवका तर्फबाट रहनु भएका विद्वान बरिष्ठ अधिवक्ता द्वय श्री महादेव यादव, विद्वान बरिष्ठ अधिवक्ता श्री हरिहर दाहालले ललनकुमार यादवको संलग्नता वारदात घटनासंग छैन, वस्तुस्थितिका मानिसहरू ०६५।१।३ गते घटना भई सकेपछि गोली चलेको ५,७ मिनेट पछाडि पुगेका व्यक्ति हुन। ती व्यक्तिहरूले ललनकुमार यादवले मृतकलाई समातेको र भाग्न नदिएको भन्न मिल्दैन। जाहेरवालीको जाहेरीमा उल्लेखित विवरण र वस्तुस्थितिका व्यक्तिको भनाई मिल्दैन। वारदातमा चशमदिद व्यक्ति रहेका छैन। प्रस्तुत मुद्दामा पुर्पक्षको आदेशमा ललनकुमार यादव साधारण तारिखमा रहेको छ। त्यस पछाडि अदालतमा कुनै थप प्रमाण पेश गर्न सकेको छैन। प्रतिवादी अरुणकुमार यादवले मौका अनुसन्धानको वयान हुँदा प्रकरण नं. २० मा मैले एकलै गोली प्रहार गरेको भनेका छुन निजले अदालतमा गरेको वयानको प्र.नं. ६ र १० नं. मा नसाको झोकमा थाहा भएन र ललन मेरो साथमा छैन भनि उल्लेख गरेको छ। जाहेरवाली सोमनतरा देवी यादवले दिएको जाहेरीमा पतिलाई पत्नी पछाडि लडाई उम्कन नदिई हात खुट्टा समाती राखेको भनेको छ र निजले अदालतमा गरेको वकपत्रको स.ज. २१ मा गोली लागेको ठाउँमा राजेन्द्र खडा रहेको थियो। जुन कुरा जाहेरीलाई खण्डीत भएको अवस्था छ। जाहेरीमा चारजना चिनेका र अरु नचिनेका भनिएता पनि वकपत्रको स.ज. १५ मा २ जनालाई चिनेको र अरु २ जनालाई नचिनेको भनेको छ। जाहेरीमा म कराएको आवाज सुनी मेरो छोरी र प्रमाण खण्डका मानिस आएको भनिएको छ। छोरी सोनाकुमारी यादवले गरेको

कागजमा आमा र म समेत सोही दरवाजामा बसी रहेको थिए भनी उल्लेख गरेको हुँदा आमाले कराएको हुँदा छोरी पुगेको भन्न मिल्दैन। अदालतमा उपस्थित नभएको साक्षीको भनाईलाई उल्लेख गरी ठहर फैसला गर्न मिल्दैन। प्रतिवादी ललनकुमार यादव उपर मु.ऐन ज्यान सम्बन्धीको १३(४) को कसुरको आरोप लगाइएको छ। गोली कसरी प्रहार भएको छ र कहाँ गएको छ त्यसबाट पनि वारदात कस्तो प्रकारले भयो हेर्न सकिन्छ। ललन र ललित एकै परिवारका हुन। जाहेरीमा कसैलाई छोडने कसैलाई गडाउ गर्ने गरीएको छ। अरुणले रक्सी खाएको अवस्थामा यो घटना भएकोछ। निजले ललनलाई वचाउनपर्ने अवस्था नै छैन। अरुण र राजेन्द्रले झगडाको परिणाममा अरुलाई फसाएको मात्र हो। विश्वासले प्रमाणको आधार लिन सक्ने अवस्था नहुँदा सुरु जिल्ला अदालतले प्रतिवादी ललनकुमार यादवलाई मुलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धी महलको १३(४) को कसुर कायम गरी सजाय गर्न मिल्ने अवस्था छैन। जिल्ला अदालतको फैसला सदर कायम गर्ने गरेको पुनरावेदन अदालत जनकपुरको फैसला उल्टी गरी ललन यादवले आरोपित कसुरबाट सफाई पाउनु पर्छ भनि गर्नु भएको बहस जिकिर।

विपक्षी वादी नेपाल सरकारकातर्फबाट उपस्थित हुनु भएका विद्वान सह न्यायाधिवक्ता श्रीउद्धव पुडासैनीले मृतकको लाश कुन अवस्थामा छ, मृतकको निदारमा कसरी गोली हानेको छ। प्रतिवादी अरुणले रक्सी खाएको अवस्था छ छैन समर्थित भएको छ। वारदात घटनामा एकजना पक्राउ परेका र एकजना भागेको भन्ने कुरा प्रमाणबाट देखिन्छ। २०६५।१।३।३ प्र.नि.तिर्थराज सिग्देल र प्र.ना.नी.असोककुमार झाको दुइवटा छुट्टा छुट्टै प्रतिवेदनबाट प्रतिवादीहरु पक्राउ परेका छन्। प्रतिवादी ललनकुमार यादवले यो घटना वारदातबाट उन्मुक्ति हुन झुठ कुरा गर्दै आएका छन। जुन कुरालाई न्याय निरोपणमा हेरिनु पर्ने अवस्था छ। प्रतिवादी ललन यादवले मौकामा गरेको वयानको ११ र १२ मा गरेको वयान र अदालतमा गरेको वयानको स.ज.६मा भनेको समय र स्थान मिलेको छैन। निजका साक्षी ओपेन्द्र साह र ओमप्रकाश महतोले गरेको वकपत्रमा ललनले आफ्नो पसलमा ५ र ६ वजेसम्म रहेको भनेको कुरा विरोधाभाष रहेको छ। प्रमाण संकलन हुदै जादाको अवस्थामासमेत यी प्रतिवादी ललनकुमार यादव कसुरदार देखिएका छन्। जाहेरवाली सोमिनतरा देवी यादवले दिएको जाहेरीलाई मेडिकल रिपोर्ट देखिनै समर्थन गरी रहेको छ। त्यस पछाडि प्र.ना.नि.असोक कुमार झाको प्रतिवेदन एवम

अन्य वस्तुस्थितिका कागजसमेतवाट हुदै आएको छ। प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा १० ले मौकामा व्यक्त गरेका तत्काल अधि र पछिका व्यक्तिले व्यक्त गरेको कुरा प्रमाणमा लिन पर्ने व्यवस्था रहेको छ। तत्काल देखे र थाहा पाउने व्यक्ति जाहेरवालीले भनेका व्यक्तिले उल्लेख गरी दिएको छ। तल माथि पर्ने सामान्य कुरालाई हेर्न मिल्दैन। बन्दुक प्रयोग भएको छ यस्तो अवस्थामा स्वविवेक र सदविवेक लगाउन पर्छ भनी अरुणकुमार यादवका हकमा पनि मात्र मिल्दैन। घटनाको चारकिल्ला दक्षिणतर्फका सँधियार भरत यादव नै यो मुद्दाका साक्षी हुन। निजको स.ज.६ मा अरुण र ललनको नाम किटान गरेको छ। निजको विश्वसनियतालाई शंका गर्न मिल्दैन। अरुण यादव, ललन यादव पक्राउ पछाडि शारिरीक जाँच भएको छ। निजहरूको शरिरमा घाउ चोट लागेको छ। आफ्नो नाताका व्यक्तिलाई वचाउन अरुणले वयान गरेको मात्र हो। गोली आँखी भौको छेउवाट लागेर पछाडिवाट निस्केकोसमेत छ। लाश प्रकृति मुचुल्कालाई अन्यथा भन्न प्रतिवादीले सकेका समेत छैन। वस्तुगत प्रमाणवाटै प्रतिवादीहरूले कसुर गरेको पुष्टि भएको छ। जिल्ला अदालतले प्रमाणको विवेचना गरी प्र.हरुलाई कसुर कायम गरी गरेको फैसला सदर गर्ने गरेको पनरावेदन अदालतको फैसला मिलेकै हुँदा उक्त फैसला सदर हुनु पर्छ भनि गर्नु भएको बहस जिकिरसमेत सुनियो ।

ज्यान सम्बन्धी महलको १ नं.विपरित १३ नं.वमोजिम कसुर भित्र पर्ने हुँदा उक्त कसुरमा प्रतिवादी अरुणकुमार यादवलाई १३(१) नं.वमोजिम र प्र.ललनकुमार यादवलाई सोही महलको १३(४) नं.वमोजिम सजाय हुन अनुरोध छ भन्नेसमेत व्यहोराको अभियोग माग दावी भएको प्रस्तुत मुद्दामा शुरु धनुषा जिल्ला अदालतवाट प्र.मध्येका अरुणकुमार यादवलाई मु.ऐन ज्यान सम्बन्धीको १ नं.विपरित कसुर गरेको हुँदा ऐ.ऐन.को दफा १३(१)नं.वमोजिम सर्वश्व सहित जन्मकैद र प्र.मध्येका ललन भन्ने ललनकुमार यादवलाई ऐ.ऐनको दफा १३(४)नं. वमोजिम जन्मकैदको सजाय गर्ने गरेको फैसला उपर पुनरावेदक प्रतिवादी अरुणकुमार यादवको पुनरावेदन पर्न आएको रहेछ भने अर्का प्र.ललनकुमार यादवको हकमा निजका आमा कैलास देवीको निवेदन परेको र कारागार कार्यालय महोत्तरीवाट निजको नाउको वेरित भएको भनि म्याद वदर गरेको भनि पुनः पुनरावेदन दर्ता भएकोमा पुनरावेदन अदालतको संयुक्त इजलाशवाट मिति २०६७।९।७।४ मा भएको आदेशवाट पुनरावेदन दर्ता गर्ने क्रिया वदर भएको भनि

निजका हकमा साधकमा दर्ताभएको रहेछ। सो सम्बन्धमा अदालतबाट मिति २०६८।१।२१।४ मा छलफलका लागि वादी नेपाल सरकारलाई जनाउ दिएको र पुनरावेदन अदालतबाट शुरु जिल्ला अदालतको फैसला सदर गर्ने गरेको फैसला उपर चित्त नबुझाई ललनकुमार यादवको सर्वोच्च अदालतमा पुनरावेदन र अरुणकुमार यादवको हकमा साधक जाहेरीको निमित्त पेश हुन आएको देखियो।

अब सुरु धनुषा जिल्ला अदालतबाट मिति २०६६।३।२३।३ मा भएको फैसला सदर गर्ने गरेको पुनरावेदन अदालत जनकपुरको फैसला मिलेको छ छैन सो सम्बन्धमा निर्णय दिनु पर्ने देखियो।

निर्णयतर्फ विचार गर्दा लाश प्रकृति मुचुल्का किटानी जाहेरी दरखास्त एवम वस्तु स्थितिका व्यक्ति, शव परिक्षण प्रतिवेदन स्वयम प्रतिवादीहरुले गरेको वयान समेतबाट वारदात घटना पुष्टि भएको अवस्था देखिन्छ। प्र.मध्येका अरुण यादवले मौका अनुसन्धानमा गरेको वयान र अदालतमा गरेको वयानमासमेत मृतक राजेन्द्र यादवलाई कटुवा पेस्तोल निकाली निजको निधारमा ताकी प्रहार गरेको भनि स्वीकार गरेको छ भने अदालत समक्ष नसाको झोकमा के भयो थाहा भएन भनि वरामद भई आएको पेस्तोल मैले वोकेर हिडने गरेको हो भनि स्वीकार गरेको देखिन्छ। जुन कुरालाई मिसिल संलग्न जाहेरी दरखास्त वस्तुस्थितिका व्यक्ति समेतले गरेको कागज एवम वकपत्र समेतबाट प्रतिवादी अरुणकुमार यादव समर्थित भएको देखियो।

प्र.मध्येका ललनकुमार यादवको यो वारदातमा निजको संलग्नता छ छैन भन्ने तरफ निजले गरेको इन्कारी वयान अर्का प्रतिवादी अरुण यादव गरेको वयान समेतको परिपेक्ष्यमा हेर्दा यो घटना वारदातमा जाहेरवाली घटना वारदात देख्ने प्रमुख व्यक्ति देखिन्छ। निजले किटानी साथ ललन यादवले मेरो पतिलाई पक्री पछाडि भाग्न उम्कन नदिई हात खुट्टा समाति राखेको भनि किटान गरेको र विपक्षी अरुण यादवले मेरा पतिको निधारमा गोली ठोकी घटनास्थल मै मृत्यु सैयामा पुर्‍याई दिएको र विपक्षी ललन यादव मोटर साइकल चढी भागेको भन्ने किटान गरेको रहेछ।

निजलाई घटना वारदातकै दिन राती २.०० वजे प्र.ना.नि.असोक कुमार झाले पक्राउ गरी निजको शारिरीक जाँचसमेत भएको अवस्था रहेछ। वारदात घटनालाई नजिकबाट देख्ने

भनिएका वस्तु स्थितिका व्यक्ति रामवृक्ष यादव, रघुनाथ यादव, रामगोपाल यादव, महेन्द्र यादव र भरत यादवसमेतले स्पष्ट उल्लेख गरी निज ललन यादव मोटर साइकल चढि भागेको भनि उल्लेखगरी सो कुरालाई अदालत समक्ष जाहेरवाली वस्तुस्थितिका व्यक्तिसमेत उपस्थित भै वकपत्रगरी दिएको देखि रहेको घटना वारदातको मालाकार सम्बन्ध प्रतिवादी ललन यादव रहेको भनि उल्लेख भएको पाइन्छ।

यस अवस्थामा ललन यादवले मौका अनुसन्धान र अदालतमा इन्कार रहेको प्र.मध्येका अरुणकुमार यादवले मैले नसा खाएको थिए। नसामा मैले के के गरे गरीन थाहा भएन भनेकै मात्र आधारमा प्रतिवादीहरूले आरोपित कसुरवाट उन्मुक्ति पाउन सक्ने अवस्था छ भन्न मिल्दैन । यी मुद्दामा यी प्र.मध्येका अरुणकुमार यादव मौकैमा पक्राउ परेको र सोही दिन राती अर्का प्र.ललन यादवसमेत पक्राउ परेको वारदात घटनाको वस्तुगत प्रमाण र बुझिएका व्यक्तिहरूको क्रमवद्ध भनाईलाई मनन गरेर नै सुरु जिल्ला अदालतले प्र.मध्येका यी पुनरावेदक प्रतिवादी अरुणकुमार यादवलाई मु.ऐन ज्यान सम्बन्धीको १३(१) नं.वमोजिम सर्वश्व सहित जन्मकैदहुने ठहर गरी भएको फैसला मिलेकै देखिंदा साधक सदर हुने ठहर्छ।

अर्का प्रतिवादी ललन भन्ने ललनकुमार यादवको सम्बन्धमा वारदात घटनालाई नजिकवाट देखे भनिएका वस्तु स्थितिका व्यक्ति रामवृक्ष यादव, रघुनाथ यादव, रामगोपाल यादव, महेन्द्र यादव र भरत यादवसमेतले स्पष्ट उल्लेखगरी निज ललन यादव मोटर साइकल चढि भागेको भनि उल्लेखगरी सो कुरालाई अदालत समक्ष जाहेरवाली वस्तुस्थितिका व्यक्तिसमेत उपस्थित भै वकपत्र गरी दिए ता पनि मृतकलाई निज प्रतिवादीले मारेको देखेको भन्न सकेको पाइदैन। प्रतिवादी ललन भन्ने ललनकुमार यादवले गोली हानेको कसैले नदेखिएको। मृतकलाई मार्नु पर्नेसम्मको पूर्व रिसइवी र मार्ने मनसाय भएको पनि नदेखिनु। निजले हात हतियार प्रयोग गरेको पनि नदेखिनु। प्रतिवादी अरुणले गोली हान्न बचन दिएको भन्ने पनि समर्थित हुन आएको नदेखिनुका साथै राजेन्द्र यादवलाई मैले एकलै गोली प्रहारगरी मारेको हुँ, अन्य प्रतिवादीले निजलाई मारेको होइन भन्नेसमेत व्यहोराको पक्राउ परेका प्रतिवादी अरुण यादव भन्ने अरुणकुमार यादवले अधिकारप्राप्त अधिकारी समक्ष गरेको वयान समेतबाट देखिनुका साथै प्रतिवादी ललनकुमार यादव कलिलो उमेर देखिएकोले निजलाई मुलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धी

महलको १३(४) नं.बमोजिम सजाय गर्दा चर्को पर्ने चित्तमा लागकोले अ.बं.१८८ नं.बमोजिम १० वर्ष कैद हुने ठहर्छ। पुनरावेदकको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन। अरुमा तपसिल बमोजिम गर्नु।

तपसिल

यसमा शुरु धनुषा जिल्ला अदालत तथा पुनरावेदन अदालत जनकपुरबाट मुलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धी महलको १३(४) नं.बमोजिम सजाय गर्ने गरेको पुनरावेदक प्रतिवादी ललनकुमार यादवलाई अ.बं.१८८ नं. बमोजिम १० वर्ष कैद हुने ठहरी फैसला भएकोले सोही अनुसार संशोधन कैदी पूर्जी दिनु भनी शुरु धनुषा जिल्ला अदालतमा लेखी पठाइ दिनु-----१
प्रस्तुत मुद्दाको दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल अभिलेख शाखामा बुझाई दिनु -----२

न्यायाधीश

उक्त रायमा सहमत छु।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत: जयराम श्रेष्ठ

कम्प्युटर टाईप गर्ने: विष्णुदेवी श्रेष्ठ

इति सम्बत् २०७३ साल कार्तिक २९ गते रोज २ शुभम्.....